

Skandinaviske journalister og kritikere må lese hverandre på original

Hvorfor ikke lese s

Litteraturdebattene i de skandinaviske landene er for isolerte, mener redaktørene Carina Beddari og Audun Lindholm. I dag drøftes temaet på Kapittelfestivalen i Stavanger.

FAKTA

Nordisk litteratur:

■ Støtte fra Kulturrådets innkjøpsordning er en tungtveiende faktor når norske forlag oversetter danske og svenske bøker til norsk.

■ Redaktør og Morgenbladet-kritiker Carina E. Beddari tar til orde for en mer direkte språklig tilnærming til nabolandenes litteratur.

■ Den fellesnordiske litteratursamtalen uteblir fordi tilgangen på aviser, tidsskrifter og bøker er dårlig, mener Vagants Audun Lindholm.

■ Den skandinaviske litterære offentligheten debatteres på Kapittelfestivalen i dag.

BØKER

Av Sondre Midthun (tekst) og Odd Mehus (foto)

– På tross av initiativene som oppstod på 2000-tallet, har jeg inntrykk av at norsk, dansk og svensk litteraturoffentlighet er ganske avgrenset til de forskjellige landene, sier Carina Elisabeth Beddari.

Som redaktør i det nyoppstartede forlaget Tur arbeider hun med litteratur som utforsker språkfelleskapet med våre naboland.

– Det er merkelig at det ikke står sterkere, for samarbeidstanken går helt tilbake til 1790-tallet, da «Det Skandinaviske Litteraturselskab» ble stiftet av et knippe litterater og forfattere i København, sier Beddari.

Lørdag leder hun debatten «Når skal vi få en litterær offentlighet i Skandinavia?» på Kapittelfestivalen i Stavanger. Skriveskolelærerne Liv Lundberg (Universitetet i Tromsø), Christina Hesselholdt (Forfatterskolen i København) og Arne Sundelin (Biskops Arnö i Sverige) skal snakke om forfatterutdanningens rolle i utvekslingen av litteratur og litterær debatt i Skandinavia.

– Skriveskolene har vært spesielt viktige for det som har foregått, spesielt Biskops Arnö sitt årlige debutantseminar, hvor forfattere fra hele Norden har blitt samlet i år etter år. Det at de fleste skriveskolene nå har åpnet for å ta inn elever fra hele Norden, er et velkomment initiativ.

Les på originalspråk

Torsdag skrev Klassekampen om hvordan Karl Ove Knausgård «Min kamp» har åpnet for en litteratursamtale på tvers av de skandinaviske landegrensene. I påvente av oversettelser har Knausgård-diskusjonen vært litt dårligere timet enn den hadde trengt.

Carina Beddari mener aviser, kritikere og tidsskrifter har et ansvar for å vise fram språket hos våre naboland.

– Å introdusere forfatter-skap ved å oversette enkeltbøker er et nødvendig tiltak, men aviser og anmeldere må også i større grad tørre å skrive om bøker fra Danmark og Sverige – før det foreligger norske oversettelser. Og tidsskriftene må tørre å publisere tekster på dansk og svensk på originalspråket, sier hun.

Sterkere sammen

Et tidsskrift som jevnlig trykker tekster på svensk og dansk, er Vagant. Og i siste nummer av litteraturtidsskriftet er nordisk felleslitteratur et tema. I lederartikkelen skriver Bernhard Ellefsen og Audun Lindholm at «De andre nordiske språkene oppfattes som fremmedspråk. Ikke minst virker de ulike nasjonale offentlighetene ofte som atskilte kontinenter.»

– Norge et bitte lite land med en liten offentlighet. En litterær kultur er avhengig av et jevnt tilsig av nye impulser, å bli konfrontert med andre skrive- og tenkemåter. Og det mest nærliggende da er vel å gå over grensene til nabolandene? Vi har hatt en fellesnordisk offentlighet tidligere, på Ibsens og Hamsuns tid, da Norge var på sitt sterkeste litterært. Deres bøker hadde hele Norden som nedslagsfelt. Det er ingen grunn til at dagens forfattere ikke også skal kunne ha det, sier Lindholm.

– Bør et stadig større press fra internasjonale giganter som for eksempel Amazon ha betydning for et tettere nordisk samarbeid?

– Ja. Å styrke det skandinaviske kulturfelleskapet vil helt klart være en fordel i et globaliseringsperspektiv. Og samtidig kan det være en

MER SAMARBEID: Carina Elisabeth Beddari mener skandinaviske land har mye å gå på når det gjelder litterært

måte å unngå nasjonalismens mange feller på.

Dreining mot Norge

Lindholm hevder det er institusjonelle grunner til at den fellesnordiske litteratursamtalen i stor grad uteblir. Tilgangen til bøker, aviser og tidsskrifter er hovedproblemet.

– Man skulle tro at nettet gjør det enklere å knytte oss sammen, men det skjer for eksempel forbausende sjel-

dent at svenske og danske artikler deles av norske twitter-brukere. Det er en seig vane, antakelig vond å knekke, men alt ligger til rette for å kvitte seg med den, sier han.

Iveren etter å lese svensk og dansk litteratur har tradisjonelt vært større i Norge, enn motsatt. Nå kan det snu, mener Lindholm.

– Åpenheten mot nabolandene har tradisjonelt ikke vært like sterk hos svenskene

og danskene. Men det bør endre seg nå, mener jeg. Vi har en konstruktiv litteraturpolitikk, god pressestøtte, Fritt Ord, Morgenbladet og Klassekampens bokmagasin, som helt åpenbart burde være av interesse utenfor norske landegrensene, sier han.

– Kan viraken rundt «Min kamp» være med på å åpne feltet mot Norge?

– Ja, det tror jeg. Akkurat nå er det stor interesse for

«Vi har jo vært i den samme fellesnordiske offentligheten tidligere, på Ibsens og Hamsuns tid. Det er ingen grunn til at det ikke skal være slik i dag også»

AUDUN LINDHOLM, VAGANT-REDAKTØR